

Riiklik töösundus Eesti Vabariigis

Leivajagamine töötutele Tartus Auriku t. 1. 31. märtsil 1932. EFA 0-40803

Sellest Tunast leiab lugeja Viljar Peebu artikli, mis käsitleb töövõimeliste inimeste tööle suunamist ja sundimist sõjaeelses Eesti Vabariigis. Aeg-ajalt võrreldakse tänast ja tunast vabariiki ning otsitakse arengute vahel sarnasusi. Kui lühidalt kokku võtta, siis võib tööpoolest leida sarnasusi 1920.–1930. aastate ja äsja möödunud kümnendi vahel. 1990. aastate keskpaigas valitses ju Eestis tööpuudus, mis tänaseks on pigem asendunud tööjõupuudusega. Kui 1930. aastate algusest võib veel leida fotosid töötutele leiva jagamisest, siis järgnenud kiire majandustõus viis selleni, et juba mõne aasta pärast pakuti tööleiba hoopis poolakatest välistööliste.

Leidsin ka huvipakkuvaid fotosid vangide tööle sundimisest seoses asundustaludega. Nimelt toimus 1930. aastatel president K. Pätsi ja Asundusameti juhtimisel n.-õ. soostunud ja metsaaladele uudismaade rajamine. Suuremateks asundusteks olid Peressaare asundus Virumaal 95 talukohaga ja Leplaane asundus 65 kohaga. Riigi poolt hariti 2 ha maad ettenähtud 20 hektarist, ehitati tüüpprojektide järgi maja ja anti rendile. Nii Leplaande kui Peressaarde ehitati ka korralikud kaasaegsed koolimajad. Peressaare asunduse maaparandustöödeks kasutati vangide tööjõudu, kes kaevasisd kuivenduskraave ja lõhkasisd kände aastail 1934–1937. Et tegu oli tähtsa riikliku programmiga, siis tehti sellest aktsioonist film pealkirjaga “Elu uudismaadel” (1938), milles on kajastatud nii maaparandust ja ehitustööd kui ka asundustalunike elu-olu.

Kahjuks on praeguseks Peressaares koolimaja tühi (kool lõpetas tegevuse 1964. a., enne sõda oli seal õpilasi 100–170) ja 2000. a. rahvaloenduse andmeil oli Peressaares ainult 10 elanikku.

Ivi Tomingas

Poola tööliste saabumine Eestisse, Eesti-Läti piiril 28. mai 1937. Foto: A. Kalm. EFA 0-27479

Eestisse saabunud Poola töölistel, 28. mai 1937. Foto: A. Kalm. EFA 0-27480

Hädaabitöölised Virumaal maanteed ehitamas 1930. aastatel. EFA 0-114911

Vangid maakuivendustöödel Peressaare asunduses Virumaal 1934–1937. EFA 0-133778

Vangid metsatööl Peressaare asunduses Virumaal 1934–1937. EFA 0-133776

Vangid maakuivendustööl Peressaare asunduses Virumaal 1934–1937. EFA 0-133774

Peressaare asundustalu 1938. a. EFA 0-133773

Asunik Pere elumaja sootalus Haljava asunduses Harjumaal. EFA A-119-11

Asunik V. Adrikorni elumaja Kabala asunduses Virumaal. EFA A-119-9

Asundustalu hooned Suure-Sausti asunduse krundil nr. 7 1930-ndatel. EFA A-119-16